

ADVIES
VAN 26 JANUARI 2022
OVER DE STARTNOTA GEWESTELIJK RUP
HERINRICHTING KNOOPPUNT LEONARD
OP DE R0 OOST

INHOUD

I.	SITUERING	1
II.	ALGEMENE BEOORDELING	1
III.	AFSTEMMING	2
IV.	PLANDOELSTELLINGEN	3
V.	RUIMTEBESLAG	5
VI.	ALTERNATIEVENONDERZOEK	6
VII.	RUIMTELIJKE HERBESTEMMINGEN	6
VIII.	IMPACT OP NATUUR, MILIEU, LANDBOUW EN LANDSCHAP	7

I. SITUERING

1. Op 8 oktober 2021 keurde de Vlaamse Regering de startnota voor het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Ruimtelijke herinrichting knooppunt Leonard op de Ring rond Brussel (R0)’ goed.¹ SARO ontving op 12 november 2021 een adviesvraag van het departement Omgeving over deze startnota. De startnota werd door het departement Omgeving voor de raadsleden toegelicht op de SARO werkgroep van 1 december 2021.

Met voorliggend advies, goedgekeurd door de raad op 26 januari 2022, komt de raad zo snel als mogelijk tegemoet aan de adviestermijn van zestig dagen.

2. Het plan beoogt de ruimtelijke herinrichting van het verkeersknooppunt ‘Leonard’ op het oostelijke deel van de Ring rond Brussel in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

De startnota formuleert één hoofdplandoelstelling, namelijk de optimalisatie van het bestaande knooppunt Leonard. Deze wordt verder verfijnd in twee sub-plandoelstellingen: a) het verbeteren van de mobiliteitsnetwerken (voor fietsers en voetgangers, openbaar vervoer en auto- en vrachtverkeer) en b) het verbeteren van de algemene leefomgevingskwaliteit rond de infrastructuur.²

3. Het geplande gewestelijk RUP kadert in de ruimtelijke herinrichting van het oostelijke deel van de Ring rond Brussel (R0) binnen het programma ‘Werken aan de Ring’. Dat programma beoogt om de globale multimodale bereikbaarheid en leefomgevingskwaliteit in de regio rond Brussel en de Vlaamse Rand te verbeteren en tegelijkertijd de verkeersveiligheid en doorstroming op de R0 te verhogen.³

De herinrichting van het oostelijke deel van de Ring rond Brussel behelst - naast tal van kleinere projecten (quick-wins) - de ruimtelijke herinrichting van de vier grote knooppunten van de R0 Oost: Vierarmen, Leonard, Groenendaal en Jezus-Eik. De startnota verduidelijkt dat deze knooppunten de voorbije twee jaar met een frisse blik werden bekeken. Daarbij werd de streefbeeldstudie van AWW uit 2005-2006 geactualiseerd en ingezet op verder ontwerp onderzoek en het aftoetsen van mogelijkheden door middel van overleg en participatie. Het resultaat is het projectboek R0-Oost dat een totaalvisie geeft op de vier grote knooppunten en talrijke kleine projecten. Voor de realisatie van de streefbeelden voor de vier grote knopen werden gelijktijdig vier afzonderlijke geïntegreerde planprocessen opgestart, die zoveel als mogelijk parallel naast elkaar zullen lopen.⁴

4. SARO werd door het departement Omgeving om advies gevraagd over de vier startnota’s voor de herinrichting van de grote knooppunten op de R0-Oost en formuleerde bij elk van deze dossiers een strategisch advies.⁵

¹ <https://omgeving.vlaanderen.be/grups/knooppuntenr0oost>

² Startnota, pag. 18-19

³ Startnota, pag. 9

⁴ Startnota, pag. 11

⁵ Alle SARO-adviezen zijn raadpleegbaar op <https://sarovlaanderen.be/>

II. ALGEMENE BEOORDELING

5. SARO wenst volgende strategische aandachtspunten te formuleren bij voorliggende startnota bij het gewestelijk RUP 'Ruimtelijke herinrichting knooppunt Leonard op de Ring rond Brussel (R0)':
  - a. De raad vraagt aandacht voor het groter geheel van ruimtelijke planningsprocessen en -projecten waar het voorliggend gewestelijk RUP onderdeel van uitmaakt. Specifiek vraagt SARO aandacht voor de interferentie van het gewestelijk RUP met de quick-wins die in het Projectboek R0 Oost zijn geselecteerd. Verder acht de raad een gedegen afstemming met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest absoluut noodzakelijk (deel III).
  - b. De raad ondersteunt de globale doelstellingen van het voorliggend gewestelijk RUP. De raad erkent de plandoelstellingen op het vlak van duurzame mobiliteit en vindt het positief dat het gewestelijk RUP ook inzet op het herstel, de versterking en de ontsnippering van het ecologisch en recreatief netwerk rond de knooppunten (deel IV).
  - c. De raad ondersteunt het uitgangspunt van het voorliggend gewestelijk RUP om te streven naar een zo min mogelijk bijkomend ruimtebeslag en geen netto toename van verharding in het plangebied (deel V).
  - d. De raad stelt vast dat voor voorliggend gewestelijk RUP geen locatiealternatieven werden uitgewerkt. De raad ondersteunt de voorgestelde inrichtingsinitiatieven (deel VI).
  - e. De raad ondersteunt de aangekondigde herbestemmingen in functie van de infrastructurele ingrepen, maar vraagt verduidelijking bij de herbestemmingen in het kader van open ruimte (deel VII).
  - f. De raad vraagt aandacht voor de impact op milieu, natuur, landbouw en landschap van het geplande gewestelijk RUP en wijst op het belang van een volwaardige integratie van de effectbeoordelingen in het voorliggend ruimtelijk planproces (deel VIII).

III. AFSTEMMING

6. Afstemming Vlaams Gewest. De raad vraagt aandacht voor het groter geheel van ruimtelijke planningsprocessen en -projecten binnen het programma 'Werken aan de Ring' en de 'Herinrichting van de R0 Oost', waar de geplande gewestelijke RUPs onderdeel van uitmaken.⁶ De startnota wijst terecht op de noodzaak tot het bewaken van de gezamenlijke toekomstvisie over deze vier grote knooppunten van R0 oost.⁷

Specifiek vraagt de raad aandacht voor de interferentie met de kleinere projecten - quick-wins die in het Projectboek R0 Oost zijn geselecteerd. De startnota verduidelijkt dat het merendeel van deze kleinere projecten vergund kan worden op basis van geldende plannen en regelgeving en geen onderdeel uitmaken van de voorliggende geïntegreerde planningsproces. Een aantal quick-wins hebben echter wel nood aan een bestemmingswijziging en zullen derhalve in het planningsproces worden opgenomen.⁸ De raad meent dat de startnota onvoldoende duidelijkheid schept over welke quick-wins aanleiding geven tot een bestemmingswijziging (via het geplande gewestelijk RUP) en in welke mate en hoe de quick-wins interfereren met het geplande gewestelijk RUP.

De startnota van het voorliggend gewestelijk RUP Leonard verduidelijkt dat het tracé van de fietssnelweg F204 het knooppunt Leonard doorkruist en dat voor deze fietssnelweg een vlot en

---

⁶ GRUP 'Ruimtelijke herinrichting knooppunt Vierarmen op de Ring rond Brussel (R0)', GRUP 'Ruimtelijke herinrichting knooppunt Leonard op de Ring rond Brussel (R0)', GRUP 'Ruimtelijke herinrichting knooppunt Jezus-Eik op de Ring rond Brussel (R0)' en GRUP 'Ruimtelijke herinrichting knooppunt Groenendaal op de Ring rond Brussel (R0)'

⁷ Startnota, pag. 11

⁸ Startnota, pag. 11

veilig tracé tussen Brussel en Maleizen wordt beoogd.⁹

De raad merkt op dat de 'fietssnelweg F204' als quick-win werd geselecteerd en er reeds een voorkeurstracé -ten zuiden van de E411- werd vastgelegd.¹⁰ Uit het onderdeel 'Visie' in de startnota blijkt dat er voor de realisatie van de herinrichting van het knooppunt wordt uitgegaan van een uitvoering in twee fasen. De eerste fase van de herinrichting van het knooppunt betreft de realisatie van de linksaf bewegingen E411 -R0 zuid en Herrmann-Debroux – R0 noord. De raad merkt op dat ook deze ingreep werd geselecteerd als quick-win.¹¹

7. Afstemming Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voorliggend gewestelijk RUP heeft betrekking op een bestaand knooppunt (inclusief de afslagen) die de R0/E411 verbindt met het Vlaams en Brussels wegennet. Uit de scoping in de startnota blijkt bovendien dat voorliggend gewestelijk RUP (net zoals de geplande gewestelijke RUPs voor de drie andere knooppunten) vrijwel zeker significante effecten zal hebben op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.¹²

De raad wijst daarnaast ook op diverse lopende planprocessen en gewenste ontwikkelingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waaronder de beleidsdoelstellingen in het kader van 'Good Move Brussel' en het 'Gewestelijk plan voor Duurzame Ontwikkeling', dat onder andere beoogt om de autosnelwegen tegen 2030 om te vormen tot stadsboulevard en multimodale mobiliteitscorridors.

De startnota van het voorliggende gewestelijk RUP Leonard verduidelijkt dat het plangebied beperkt zal blijven tot het Vlaams grondgebied, maar dat de volledige voorgenomen optimalisatie van het betreffende knooppunt wordt gezien als een totaalproject dat ook ingrepen vergt op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voor het grensoverschrijdend totaalproject wordt gesproken van 'het projectgebied'.¹³

De raad merkt op dat het volledige zuidelijke deel van het knooppunt Leonard gelegen is op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De startnota vermeldt dat - voor het deel waar op projectniveau werken zullen moeten plaatsvinden en dat is gelegen op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - overleg wordt gevoerd met de bevoegde overheden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.¹⁴ De startnota verduidelijkt evenwel niet hoe dit overleg wordt georganiseerd en wat de stand van zaken ervan is.

Omwille van bovenstaande redenen acht de raad een gedegen afstemming met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest absoluut noodzakelijk. De raad vraagt te verduidelijken hoe het nodige overleg met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt georganiseerd, en op welke punten akkoord van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet worden bekomen.

IV. PLANDOELSTELLINGEN

8. Globale plandoelstellingen. De raad ondersteunt de globale doelstellingen van het voorliggend gewestelijk RUP die focussen op het verbeteren van een diversiteit aan mobiliteitsnetwerken (voetgangers- en fietsers, openbaar vervoer, auto- en vrachtverkeer) en een verbeterde leefomgevingskwaliteit van zowel de bebouwde- als open ruimte in de omgeving rond het knooppunt.
9. Duurzame mobiliteit. Voorliggend gewestelijk RUP wil inzetten op een hogere fijnmazigheid en directheid voor duurzame modi zoals openbaar vervoer, fiets- en voetgangersverkeer om aldus een volwaardig alternatief te vormen voor het auto- en vrachtverkeer.¹⁵

---

⁹ Startnota, pag. 20 en 102

¹⁰ Startnota, pag. 104

¹¹ Startnota, pag. 22

¹² Startnota, pag. 57

¹³ Startnota, pag. 46

¹⁴ Startnota, pag. 31

¹⁵ Startnota, pag. 19

De raad merkt op dat de vier geïntegreerde planprocessen voor de herinrichting van de vier knooppunten van de RO Oost effectief zouden moeten bijdragen tot de beoogde mobiliteitsverschuiving.¹⁶ De betreffende startnota's formuleren op dat vlak evenwel geen concreet ambitieniveau, waardoor het onduidelijk is wat de impact van de geplande gewestelijke RUPs op de beoogde modal shift zal zijn. De raad vraagt hierover duidelijkheid, onder andere in het kader van het in opmaak zijnde regionale mobiliteitsplan voor de vervoerregio Leuven.¹⁷

De raad vindt het positief dat het voorliggend gewestelijk RUP op het vlak van multimodaliteit voorziet in de optimalisatie in het kader van een vlot interregionaal openbaar vervoer, gericht op een betere doorstroming en vlottere overstapmogelijkheden. Het gewestelijk RUP wil daartoe een vlotte en veilige weefbeweging voor het openbaar vervoer op het knooppunt Leonard realiseren en beoogt tevens een veilig en vlot tracé van de fietsnelweg F204 (Brussel-Maleizen) die het knooppunt Leonard passeert. Daarnaast wil het voorliggend gewestelijk RUP 'voldoende aandacht' besteden aan het ontsnipperen van het zacht recreatief netwerk.¹⁸

10. Ecologische ontsnippering. De startnota wijst terecht op de uitdaging van de ligging van het knooppunt Leonard ten opzichte van het Zoniënwoud (zie ook verder deel VIII).¹⁹ De raad erkent dat er bij de realisatie van de RO weinig aandacht werd besteed aan de ruimtelijke, functionele en ecologische relaties tussen de beide zijden van de Ring en de knooppunten op de RO Oost vandaag een sterke barrière vormen voor de ecologische samenhang van het gebied.²⁰ De raad vindt het dan ook positief dat de vier geplande gewestelijke RUPs - vanuit de plandoelstelling om de algemene leefomgevingskwaliteit rond de infrastructuur te verbeteren - willen inzetten op het herstel, de versterking en ontsnippering van het groenblauw netwerk.²¹

De startnota formuleert concrete maatregelen om de ecologische samenhang in de omgeving van het kruispunt te versterken en meldt (in het onderdeel 'Visie') dat onder andere wordt beoogd om de kwadranten van het Zoniënwoud te verenigen.²² Dit wordt verder in de startnota als volgt verduidelijkt: '(...) de sterknoop wordt verder geoptimaliseerd met ondergrondse rechtsafbewegingen, naast de verhoogde linksafbewegingen, waardoor op het maaiveldniveau ruimte vrijkomt voor natuur en wandel- en fietsverbindingen. Overbodige verhardingen worden onthard' en 'Eventuele tunneldaken krijgen een groene afwerking indien technisch mogelijk en onder brugconstructies wordt eveneens een groene afwerking voorzien'.²³

De raad vindt het positief dat deze ontsnipperingsmaatregelen op het niveau van de inrichtingsalternatieven in de startnota worden onderzocht. De raad stelt evenwel vast dat er voor de realisatie van het basisalternatief voor het knooppunt Leonard wordt uitgegaan van een uitvoering in twee fases, met mogelijk een ruime tussentijd.²⁴ Daarbij wordt pas in de tweede fase invulling gegeven aan de vooropgestelde plandoelstellingen inzake ecologische ontsnippering. De raad is geen voorstander van een realisatie in twee fasen. De raad meent immers dat een realisatie in één fase een grotere garantie biedt op de effectieve uitvoering en geïntegreerde benadering van alle vooropgestelde plandoelstellingen.

11. Recreatieve ontsnippering. De bestaande wegenis vormt een barrière voor het recreatieve

---

¹⁶ Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 formuleert de ambitie om te streven naar een ambitieuze modal shift: 'Het aandeel duurzame modi (te voet, per (e-)step, (e-)fiets of speedpedelec, eigen of via deelsystemen, en met collectief vervoer of taxi moet voor heel Vlaanderen toenemen tot minstens 40%. Ook de vervoerregio's krijgen deze doelstelling inzake ambitieuze modal shift. (...) Het netwerk bestaande uit fietsvoorzieningen, collectief vervoer en mobipunten moet de ambitie van de modal shift bewerkstelligen'.

¹⁷ Startnota, pag. 85

¹⁸ Startnota, pag. 20

¹⁹ Startnota, pag. 18

²⁰ Startnota, pag. 2

²¹ Startnota, pag. 21

²² Startnota, pag. 22

²³ Startnota, pag. 21 en 24

²⁴ Startnota, pag. 22

netwerk van het Zoniënwoud.²⁵ De raad vindt het positief dat de vier geplande gewestelijke RUPs de mogelijkheden voor zachte recreatie willen uitbreiden en versterken.²⁶ De raad merkt op dat de streefbeeldstudie R0 Oost (2005-2006) een geïntegreerde aanpak van het recreatieve en ecologische netwerk voorop stelt.²⁷ De raad vraagt om in de geplande gewestelijke RUPs ook maximaal een geïntegreerde aanpak van beide netwerken te hanteren.

Het voorliggend gewestelijk GRUP gaat uit van een goede bereikbaarheid van de onthaalpoorten tot het Zoniënwoud met het openbaar vervoer en de fiets. De startnota meldt daarnaast dat er bij de optimalisatie van het knooppunt voldoende aandacht moet gaan naar het ontsnipperen van het zacht recreatief netwerk en verduidelijkt: *'(...) de sterknoop wordt verder geoptimaliseerd met ondergrondse rechtsafbewegingen, naast de verhoogde linksafbewegingen, waardoor op het maaiveldniveau ruimte vrijkomt voor natuur en wandel- en fietsverbindingen. Overbodige verhardingen worden onthard'*²⁸

V. RUIMTEBESLAG

12. **Ruimtebeslag.** De startnota vermeldt in de toelichting bij de plandoelstellingen: *'Daarnaast wordt gestreefd naar een zo min mogelijk bijkomend ruimtebeslag en geen netto toename van verharding in het gebied'*.²⁹ De toelichting bij de sub-plandoelstelling inzake het verbeteren van de algemene leefomgevingskwaliteit verduidelijkt dat het voorliggend gewestelijk RUP het direct ruimtebeslag ten behoeve van infrastructuur en de optimalisatie van het knooppunt wil beperken (ook de werfzones) en dat overbodige verhardingen zullen worden uitgebroken (ontharding).³⁰

De raad ondersteunt dit uitgangspunt van voorliggend gewestelijk RUP. De raad verwijst in die zin naar de doelstellingen van de Strategische Visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en de ambitie van de Vlaamse Regering (zoals opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024) om volop in te zetten op het realiseren van een ruimtelijke omslag waarbij een beter evenwicht wordt nagestreefd tussen kwaliteitsvol wonen, ondernemen en het beschermen van de open ruimte. Het bijkomend gemiddeld dagelijks ruimtebeslag moet tegen 2025 worden verminderd tot 3 ha en tegen 2040 tot 0 ha.³¹

De raad vraagt aandacht voor de effectieve realisatie van deze plandoelstelling in voorliggend gewestelijk RUP. Het is evident dat de goede doorstroming hierbij te allen tijde wordt bewaakt.

Voorliggend gewestelijk RUP beoogt voor het knooppunt Leonard de realisatie van een aantal ontbrekende, verhoogde linksaf bewegingen. Een aantal bestaande rechtsaf bewegingen wordt daarnaast ondergronds georganiseerd, waardoor er ruimte vrijkomt op het maaiveldniveau. Het geplande gewestelijk RUP voorziet tevens om overbodige verhardingen te ontharden.³²

De raad merkte eerder al op (zie deel IV) dat er voor de realisatie van het basisalternatief voor het knooppunt Leonard wordt uitgegaan van een uitvoering in twee fases, met mogelijk een ruime tussentijd.³³ In een eerste fase zal - door de realisatie van de twee ontbrekende linksaf bewegingen - bijkomend ruimtebeslag worden gecreëerd en pas in de tweede fase - na de optimalisatie van de sterknoop met ondergrondse rechtsaf bewegingen - komt ruimte vrij op maaiveldniveau voor natuur en zachte verbindingen en zullen mogelijkheden ontstaan voor het ontharden van overbodige verhardingen. De raad is geen voorstander van een realisatie in twee

---

²⁵ Startnota, pag. 2

²⁶ Startnota, pag. 21

²⁷ Startnota, pag. 99

²⁸ Startnota, pag. 24

²⁹ Startnota, pag. 19

³⁰ Startnota, pag. 21

³¹ <https://omgeving.vlaanderen.be/beleidsplan-ruimte-vlaanderen>

³² Startnota, pag. 22-24

³³ Startnota, pag. 22

fasen. De raad meent immers dat een realisatie in één fase een grotere garantie biedt op de effectieve uitvoering en geïntegreerde benadering van alle vooropgestelde plandoelstellingen.

VI. ALTERNATIEVENONDERZOEK

13. Alternatievenonderzoek. De startnota formuleert geen locatiealternatieven en argumenteert dat er voor dit knooppunt geen andere locatie mogelijk is dan de huidige, bestaande locatie: *'Het knooppunt is gelegen op een bestaande hoofdweg (R0) en maakt daarom deel uit van een groter mobiliteitssysteem. Gezien de ligging in ruime omgeving met kwetsbare natuur- en erfgoedwaarden, is verplaatsing van het knooppunt als geheel niet wenselijk. Er wordt volop ingezet op de optimalisatie van de bestaande infrastructuur, overeenkomstig de hoofdplandoelstelling.'*³⁴ De raad merkt op dat enkel voor het geplande gewestelijk RUP Jezus-Eik in de betreffende startnota locatiealternatieven voor het knooppunt zijn uitgewerkt.

Voor het knooppunt Leonard worden in de startnota twee inrichtingsalternatieven weerhouden. Het betreft een sterknoop (= het basisalternatief) en een halve ster/Hollands complex. Het basisalternatief voorziet in de realisatie van de twee ontbrekende linksaf bewegingen. De rechtsaf verbindingen tussen de vier richtingen onderling worden op niveau -1 georganiseerd en de hoofdrichting (vanuit Waver richting Zaventem) beter gefaciliteerd. De rechtdoor beweging richting Brussel wordt als stadsboulevard iets boven het maaiveldniveau voorzien waardoor er ruimte onder ontstaat voor een groenblauwe verbinding. Ten zuiden van het knooppunt wordt een kwalitatieve fietssnelweg F204 gerealiseerd.

Ook in het tweede alternatief worden de twee ontbrekende linksaf bewegingen gerealiseerd. Het verkeer tussen Herrmann Debroux en R0 verloopt er evenwel via een Hollands complex, dat deel uitmaakt van de stadsboulevard op maaiveldniveau. Een directe aansluiting op het hoofdwegennet is geregeld via verkeerslichten. De aansluiting van E411 op R0 vanuit en naar Waver verloopt er zoals in het basisalternatief ongelijkvloers (niveaus +1 en -1), waardoor de hoofdrichting vanuit Waver richting Zaventem beter gefaciliteerd wordt. Ook in dit alternatief wordt de fietssnelweg F204 ten zuiden van het knooppunt voorzien. De bestaande tunnels worden gewijzigd, namelijk de noord-zuid verbinding komt op niveau -1 in plaats van -2.³⁵

De raad wees eerder (zie deel IV en V) al op zijn bezorgdheid inzake de beoogde realisatie van het basisalternatief in twee fasen, met een mogelijk ruime tussentijd.³⁶ De raad benadrukte het belang van de effectieve uitvoering en geïntegreerde benadering van alle vooropgestelde plandoelstellingen en is aldus geen voorstander van een uitvoering in twee fasen.

14. Kaartmateriaal. De raad merkt algemeen op dat het kaartmateriaal van de alternatieven in de startnota's eerder vaag is. De raad stelt vast dat het projectboek R0 Oost duidelijker kaart- en beeldmateriaal bevat op basis waarvan beter inzicht kan worden verkregen in de beoogde ingrepen en het verloop van de verschillende tracés voor voetgangers- en fietsers, openbaar vervoer en auto- en vrachtverkeer.

VII. RUIMTELIJKE HERBESTEMMINGEN

15. Herbestemmingen i.f.v. infrastructuur. De startnota verduidelijkt dat het voorliggend gewestelijk RUP bestemmingswijzigingen zal realiseren die nodig zijn voor de optimalisatie van het knooppunt. Volgens de startnota worden bestemmingswijzigingen overwogen in functie van de optimalisatie van de weginfrastructuur en eventuele overdrukken; de landschappelijke en functionele inpassing van weginfrastructuur, buffergebied en zones voor waterbeheer. Er kunnen ook symbolische aanduidingen in overdruk worden voorzien in functie van het verminderen van

---

³⁴ Startnota, pag. 26

³⁵ Startnota, pag. 28-29

³⁶ Startnota, pag. 22

de barrièrewerking en de multimodale bereikbaarheid.³⁷ De raad kan deze aangekondigde herbestemmingen in functie van de infrastructurele ingrepen ondersteunen.

16. Herbestemmingen i.f.v. open ruimte. De raad stelt vast dat de startnota ook bestemmingswijzigingen aankondigt naar bosgebied, natuurgebied, gemengd openruimtegebied en agrarisch gebied. De startnota stelt: *‘Deze bestemmingswijzigingen zijn enerzijds nodig in functie van het verhogen van de leefomgevingskwaliteit van de woon- en werkomgevingen en anderzijds ter versterking van het ecologisch kerngebied van het Zoniënwoud ter vermindering van de versnipperende werking van de harde infrastructuren. Het kan hierbij gaan om buffer (geluid, water...), park/bos/..., of ter compensatie.*³⁸

De raad heeft nog heel wat vragen bij deze herbestemmingen in het kader van open ruimte. Zo stelt de raad vast dat het realiseren van bosversterking en -verbindingen als plandoelstelling is opgenomen in de voorliggende startnota; zonder dat evenwel zoekzones in functie van deze plandoelstelling worden aangeduid. Enkel in de startnota’s van het gewestelijk RUP Groenendaal en het gewestelijk RUP Jezus-Eik worden zoekzones voor de beoogde bosuitbreiding vastgelegd.³⁹

De startnota geeft ook geen verdere duiding bij de andere beoogde open ruimtebestemmingen. De raad vraagt de aangekondigde herbestemmingen in het kader van open ruimte te verduidelijken.

VIII. IMPACT OP NATUUR, MILIEU, LANDBOUW EN LANDSCHAP

17. Milieu-impact. De raad vraagt aandacht voor de impact op milieu, natuur, landbouw en landschap van het voorliggend gewestelijk RUP en wijst op het belang van een volwaardige integratie van de effectbeoordelingen in het voorliggende ruimtelijke planproces. Het geïntegreerd planningsproces van elk gepland gewestelijk RUP – met inbegrip van de plan-MER inclusief passende beoordeling en in het geval van het geplande GRUP Groenendaal verscherpte natuurtoets - zal verdere duidelijkheid moeten verschaffen over de juiste impact van de voorliggende planinitiatieven alsook over de noodzakelijke milderende en compenserende maatregelen.

Volledigheidshalve wijst de raad ook op de recente ontwikkelingen inzake de stikstofproblematiek. Het is evident dat het stikstofdebat en de ontwikkelingen daaromtrent moeten worden meegenomen bij de verdere invulling van voorliggend ruimtelijke planproces.

18. Natuur en biodiversiteit. Inzake natuur en biodiversiteit wijst de raad op de ligging van de knooppunten in het Zoniënwoud waaraan een hoge biologische en faunistische waarde wordt toegekend, en in/nabij de SBZ-H-gebieden ‘Zoniënwoud’ (Vlaanderen), ‘Zoniënwoud met bosrand en aangrenzende bosgebieden’ (Brussels grondgebied) en in het geval van het geplande gewestelijk RUP Groenendaal ‘Vallés de l’Argentine et de la Lasne’ (Wallonië).⁴⁰

De ruime omgeving van de geplande gewestelijke RUPs omvat zowel Habitatrictlijngebieden op Vlaams en Brussels grondgebied, als VEN- en BEN-gebied.⁴¹

De raad wees eerder in zijn advies (zie deel VII) al op de onduidelijkheden met betrekking tot de beoogde openruimteherbestemmingen in functie van het verhogen van de leefomgevingskwaliteit van de woon- en werkomgevingen en ter versterking van het ecologisch kerngebied van het Zoniënwoud ter vermindering van de versnipperende werking van de harde infrastructuur.

19. Landschap, onroerend erfgoed en archeologie. De impact van het geplande gewestelijk RUP op landschap, onroerend erfgoed en archeologie vormt ook een belangrijk aandachtspunt. Het

---

³⁷ Startnota, pag. 25

³⁸ Startnota, pag. 25

³⁹ Startnota, pag. 21

⁴⁰ Startnota, pag. 41 en 78

⁴¹ Startnota, pag. 40

Zoniënwood is binnen de ruime omgeving van de geplande RUPs - zowel op Vlaams als het Brussels grondgebied - beschermd als cultuurhistorisch landschap. Vijf zones van het Zoniënwood (met een totale oppervlakte van 260 ha over de gewestgrenzen heen) zijn bovendien door de Unesco erkend zijn als Werelderfgoedgebieden.⁴²

De raad stelt vast dat in het vooronderzoek waarin de netwerk- en cumulatieve effecten van de herinrichting van de vier knooppunten van de RO Oost werden bestudeerd (voor wat betreft de disciplines landschap, onroerend erfgoed en archeologie) enkel de versnippering/barrièrewerking van Unesco-werelderfgoed werd onderzocht.⁴³ De raad vindt dit een tekortkoming van dit vooronderzoek. De raad stelt vast dat de voorliggende startnota's van de geplande gewestelijke RUPs terecht niet alleen de effecten onderzoeken op het niveau van Unesco-werelderfgoed, maar ook de impact van de geplande gewestelijke RUPs op de erfgoedwaarden op Vlaams en lokaal niveau.

20. Landbouw. De raad wijst ook op de mogelijke impact op landbouw. De raad wees eerder in dit advies (zie deel VII) al op de onduidelijkheden met betrekking tot de beoogde openruimteherbestemmingen.

De raad acht een landbouwimpactstudie (LIS) raadzaam in geval er agrarisch (herbevestigd) gebied zou herbestemd worden naar bosgebied, dit om de impact op landbouw in kaart te brengen.

---

⁴² Startnota, pag. 44

⁴³ Startnota, pag. 12